

Szerzői jogi tájékoztatás múzeumoknak

A HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület (a továbbiakban HUNGART) képviseli a vizuális művek alkotóit (azaz a képző-, ipar-, ipari tervezőművészeket és fotóművészeket), az ő műveik változatlan másodfelhasználását engedélyezi a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának engedélye alapján, az un. kiterjesztett közös jogkezelés keretében.

A múzeumok egyik fontos területe a képző-, ipar- és fotóművészeti alkotások gyűjtése és bemutatásuk a közönség számára. Ezzel kapcsolatban a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 69.§ (2) bekezdése így rendelkezik „Képzőművészeti, fotóművészeti, építészeti és iparművészeti alkotás kiállításához a szerző beleegyezése szükséges. A közgyűjteményben őrzött mű kiállításához nincs szükség a szerző beleegyezésére és azért a szerzőt díjazás sem illeti meg.”

A kulturális örökség védelméről rendelkező 2001. évi LXIV. törvény 7.§ „9. Közgyűjtemény: az állam, a helyi önkormányzat, valamint a nemzetiségi önkormányzat, a köztisztviselő és a közalapítvány fenntartásában működő vagy általuk alapított könyvtár, levéltár, muzeális intézmény, kép- és hangarchívum. A bevett egyház vagy a vallási tevékenységet végző szervezet kérelmére ezekkel azonos elbírálás alá kerülhetnek az egyházi jogi személy vagy a vallási tevékenységet végző szervezet fenntartásában működő, állami nyilvántartásba vett gyűjtemények (könyvtár, levéltár, muzeális intézmény, kép- és hangarchívum)”.

A kiállítás jogának fenti szabályozásán túl a múzeumoknak az általuk őrzött, tulajdonolt művek egyéb irányú (saját célú – I. fejezet, vagy külső személyek által a múzeumtól megrendelt reprodukciók – II. fejezet) felhasználásával kapcsolatban az alábbiak ismeretére van szükségük, hogy feladataikat a jogszabályoknak megfelelően láthassák el:

I. A FELHASZNÁLÁS ENGEDÉLYEZÉSE

Az engedélyezés általános kérdéseiben a HUNGART [díjszabása](#) az irányadó

1. Vizuális művek felhasználásához milyen esetben és kitől kell engedélyt kérni?

A vizuális művek felhasználására a HUNGART-tól kell engedélyt kérni.

- A HUNGART ad engedélyt a művek a kiállítására, ha nem közgyűjteményben őrzött alkotásokról van szó.
- A művek múzeumi felhasználásának körébe tartozik: műalkotások megjelenítése pl. képeslapon, katalógusban, brosúrán, ajándéktárgyon, honlapon, közösségi médiában

(pl. twitteren, facebookon).

- Nem kell engedélyt kérni, amennyiben a művek védelmi ideje lejárt (az alkotó halálát követő évtől számított 70 év elteltével), valamint jogszabály által meghatározott egyes esetekben (ilyenek a szabad felhasználás esetei, és a nem kereskedelmi célú felhasználás engedélyezése a jogosult által közvetlenül – lsd. a 3. pontot).

2. Külföldi művek felhasználását hol tudom engedélyeztetni?

A külföldi művek felhasználását is a HUNGART engedélyezi (pl. Picasso képek megjelentetése katalógusban).

- A HUNGART a külföldi szerzők munkáinak hazai felhasználását is jogosult engedélyezni az un. kiterjesztett közös jogkezelés keretében, s mivel több, mint 40 külföldi közös jogkezelő szervezettel van megállapodása a beszedett jogdíjat (elsősorban) rajtuk keresztül eljuttatja a jogosultaknak.

3. Kell-e a HUNGART-hoz fordulni, ha a szerzői jogosult a műalkotás nem kereskedelmi célú felhasználásához hozzájárul? Mikor van lehetősége a múzeumnak a felhasználást a jogosulttal közvetlenül intézni?

- Amennyiben a felhasználás nem kereskedelmi célú és a jogosult (a szerző/jogutód) ingyenesen kíván hozzájárulni a felhasználáshoz, a feleknek előzetesen felhasználási szerződést kell kötniük (pl. ingyenes kiadványban használt reprodukciók felhasználására).
- A felhasználónak be kell jelentenie a felhasználást a HUNGART-nak, de nem kell engedélyt kérnie, illetve jogdíjat fizetnie.
- A törvény értelmében nem kereskedelmi célú a felhasználás, ha az sem közvetve, sem közvetlenül nem szolgálja jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját, továbbá, amelyért a jogosult sem tart igényt jogdíjra.
- Kereskedelmi célú felhasználás áll fenn, ha a felhasználás közvetlenül gazdasági célt szolgál (pl. a kiadvány kereskedelmi forgalomba kerül), vagy közvetetten gazdasági célra irányul (pl. ingyenesen hozzáférhető festménykatalógus banki szolgáltatások igénybe vételét reklámozza).
- Amennyiben a jogosult a kiterjesztett közös jogkezelésből kilépett, az alkotó neve szerepel a HUNGART honlapján a nem jogosítható művészek névsorában, úgy a jogosult maga intézi dolgait, s a múzeummal közvetlenül állapodik meg.

4. Kell-e engedélyt kérni a kiállítások reklámanyagaihoz?

Nem kell engedélyt kérni, és jogdíjat sem kell fizetni a belépődíjhoz kötött kiállításokhoz kapcsolódó reklámanyagok (pl. plakát, nyomtatott/online sajtóban megjelent hirdetés) kiadásához, ha ezek terjesztése ingyenes.

- Engedély szükséges azonban, ha a reklámanyagot a múzeum árusítja.

5. *Ismeretlen szerző alkotásának felhasználását is a HUNGART engedélyezi?*

Igen, az ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodó szerzők (jogosultak) alkotásairól készült reprodukciók felhasználását a HUNGART engedélyezi.

6. *A HUNGART jár-e el akkor is, ha jogi személy a szerzői jog jogosultja (pl. egy város, egy alapítvány vagy pl. egy Czóbel kép esetében a Magyar Állam a jogosult)?*

Igen, a HUNGART olyan alkotások esetében is eljár, amelyek szerzői jogi jogosultja jogi személy.

7. *Hogyan lehet beszerezni az engedélyt?*

A kitöltött [jogosítási kérelmet](#) meg kell küldeni a HUNGART-nak [hungart@hungart.org] és a jogosítási engedélyben megállapított jogdíjat be kell fizetni [Lsd. [díjszabást](#)]

- A HUNGART díjszabásában rögzített módon, a felhasználás megkezdése előtt legalább 15 nappal, az [Általános rendelkezések](#) 3. pontja alá tartozó esetekben legalább 30 nappal korábban kell benyújtani a kérelmet. Az engedély a szerzői jogdíj megfizetésével egyidejűleg lép életbe, tehát a kérelem megküldése még nem jelenti automatikusan az engedély beszerzését.
- Engedély nélküli felhasználás esetén a HUNGART pótdíjat szabhat ki, illetve jogi eljárást indíthat.

II. MŰTÁRGYFOTÓK KÉSZÍTÉSE ÉS FELHASZNÁLÁSA

1. *Kell-e engedélyt kérni a HUNGART-tól műtárgyfotók felhasználásáért?*

Igen, ha az eredeti/ábrázolt műalkotás védelmi ideje még nem járt le, a felhasználás (pl. cikkben, katalógusban, képeslapon, tárgyakon) kereskedelmi jellegű és nem tartozik a szabad felhasználás körébe.

- A felhasználás engedélyezésére és díjaira a HUNGART [díjszabása](#) nyújt segítséget.
- Engedély nélküli felhasználás esetén a HUNGART pótdíjat szabhat ki, illetve jogi eljárást indíthat.

2. *Minden műtárgyfotó szerzői alkotásnak minősül?*

Nem minden műtárgyfotó minősül szerzői műnek.

- Így a festményekről (kétdimenziós művekről) készült reprodukciók általában nem tekinthetők szerzői műnek. Ennek oka, hogy az ilyen képeknél az egyéni, eredeti jelleg általában hiányzik.
- Ellentétben a 3D kiterjedésű tárgyakról (pl. szobrok, design tárgyak, installációk) készült reprodukciókkal, amelyek – az alkotási tér megléte miatt – általában fotóművészeti alkotásnak minősülnek.

3. *Rendelkezik-e szerzői jogokkal a múzeum a műtárgyfotók esetében?*

Igen, a múzeum rendelkezhet a reprodukciók (a fotók és nem az azokon ábrázolt művek!) szerzői jogai felett.

- Ennek feltétele, hogy a képek egyéni, eredeti jellegűek legyenek és a fotóművésszel kötött megállapodás (pl. munkaszerződés, közalkalmazotti jogviszony, felhasználási szerződés), e rendelkezési jogot biztosítsa.

4. *Adhat-e a múzeum felhasználási engedélyt műtárgyfotóra vonatkozóan?*

- A múzeum, mint a kulturális javak őrzője és kezelője (és nem szerzői jogosultja) elkészíti a reprodukciót és megengedi a megrendelőnek, hogy a másolatot használja (használati megállapodás keretében), ezért díjazást kérhet. S ha a II./2. pont szerint rendelkezik a fotó szerzői jogaival is, akkor a fotó után jogdíjat is kérhet, de a fotón ábrázolt műtárgy utáni jogdíj nem illeti meg. Az ábrázolt műtárgyra nem adhat felhasználási engedélyt.
- A megrendelőnek a szerzői jogok tisztázását követően felhasználási engedélyt kell kérnie a HUNGART-tól (jogosítási kérelem formájában).

5. *Műtárgyfotók tudományos célú felhasználásáért kell-e engedélyt kérni a HUNGART-tól?*

A kutató engedély nélkül használhat fel műtárgyfotót tudományos kutatás céljára.

- A felhasználásnak szemléltetés céljából (pl. szakdolgozatban, tudományos cikkben, tudományos előadásban) kell történnie. Az ilyen tanulmányok, cikkek, előadások, terjesztése azonban nem eshet az üzletszerűség körébe, tehát fizetett konferencia vagy cikk esetében már felhasználási engedélyt kell kérni.
- Ugyancsak szabad felhasználás, ha a műtárgy képét tudományos ismeretterjesztő előadáson vagy iskolai oktatásban szemléltetés céljából használják fel, pl. a képet bemutatják, kivetítik, s erre nem csak a kutató jogosult.